

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับภาวะซึมเศร้าของเด็กวัยรุ่นตอนต้น ในจังหวัดฉะเชิงเทรา มีลักษณะเป็นการศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น โดยมีจุดมุ่งหมายของการศึกษากันไว้ดังนี้

1. เพื่อสร้างโมเดล (model) อธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal relationship) ของตัวแปรต่าง ๆ ที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อภาวะซึมเศร้าของวัยรุ่นตอนต้น ในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยอาศัยพื้นฐานจากแนวคิดเชิงทฤษฎีและผลการวิจัยเป็นหลัก
2. เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และศึกษาเปรียบเทียบอิทธิพลของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อภาวะซึมเศร้าของวัยรุ่นตอนต้น ในจังหวัดฉะเชิงเทรา

การวิจัยครั้งนี้ มีสมมติฐานการวิจัยโดยการสร้างเป็นโมเดลสมมติฐานความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับภาวะซึมเศร้าของเด็กวัยรุ่นตอนต้น ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งสามารถสรุปเป็นข้อสมมติฐานได้ดังนี้

1. ภาวะซึมเศร้าได้รับอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรง จากการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษแบบปกป้องคุ้มครอง แบบประชาธิปไตย แบบปล่อยปละละเลย ความสัมพันธ์กับเพื่อน ผลการเรียนรู้ การรับรู้ตนเอง ความสอดคล้องในการมองโลก
2. การรับรู้ตนเอง นอกจากจะมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อภาวะซึมเศร้าแล้วยังมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าผ่านความสอดคล้องในการมองโลกและผ่านความสัมพันธ์กับเพื่อน
3. ผลการเรียนรู้ นอกจากจะมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อภาวะซึมเศร้าแล้วยังมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าผ่านการรับรู้ตนเอง
4. สถานภาพสมรสของบิดามารดา มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าผ่านการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ ปกป้องคุ้มครอง ประชาธิปไตยและปล่อยปละละเลย
5. อาชีพของมารดา มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าผ่านการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ ปกป้องคุ้มครอง ประชาธิปไตย และปล่อยปละละเลย

6. รายได้ของบิดามารดา มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าผ่านความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้อง และผ่านการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ ปกป้องคุ้มครอง ประชาธิปไตย และปล่อยปละละเลย

7. ระดับการศึกษาของบิดา มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าผ่านการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ ปกป้องคุ้มครอง ประชาธิปไตย และปล่อยปละละเลย

8. ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าผ่านการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ ปกป้องคุ้มครอง ประชาธิปไตย และปล่อยปละละเลย

9. ความสัมพันธ์กับพี่น้อง มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อภาวะซึมเศร้า

10. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ นอกจากจะมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อภาวะซึมเศร้าแล้วยังมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าผ่านการรับรู้ตนเองและผ่านผลการเรียน

11. การอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครอง นอกจากจะมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อภาวะซึมเศร้าแล้วยังมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าผ่านความสอดคล้องในการมองโลกและการรับรู้ตนเองและผลการเรียน

12. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย นอกจากมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อภาวะซึมเศร้าแล้วยังมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าผ่านความสอดคล้องในการมองโลก การรับรู้ตนเองและผลการเรียน

13. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย นอกจากมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อภาวะซึมเศร้าแล้วยังมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าผ่าน ความสอดคล้องในการมองโลก การรับรู้ตนเองและผลการเรียน

14. ความสัมพันธ์กับเพื่อนมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อภาวะซึมเศร้า
วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าโดยให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม โดยในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเอง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด (โรงเรียนขยายโอกาส) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ประจำปี พ.ศ. 2545 จำนวนทั้งสิ้น 25,809 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การคำนวณโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีทั้งหมด 7 ชุด ประกอบด้วย เป็นแบบวัดภาวะซึมเศร้าซึ่งมีจำนวน 27 ข้อ แบบวัดความสอดคล้องในการมองโลก จำนวน 30 ข้อ แบบสอบถามการรับรู้ตนเองจำนวน 40 ข้อ แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา จำนวน 15 ข้อ แบบสอบถามความสัมพันธ์กับพี่น้อง จำนวน 20 ข้อ แบบสอบถามความสัมพันธ์กับเพื่อน 30 ข้อ แบบสอบถามการยอมรับเลี้ยงดู จำนวน 53 ข้อ

เครื่องมือนี้ผู้วิจัยนำไปหาความเที่ยงตรง โดยเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านพิจารณาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน ปรากฏว่าได้ค่าอำนาจจำแนกดังนี้ แบบวัดภาวะซึมเศร้ามีค่าอำนาจจำแนกรายข้อได้ค่าที่พิสัยระหว่าง 2.198 ถึง 9.022 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81 แบบสอบถามการรับรู้ตนเองมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 1.600 ถึง 11.847 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .85 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดามีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 1.195 ถึง 6.203 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .76 แบบสอบถามการยอมรับเลี้ยงดูค่าอำนาจจำแนกรายข้อของการยอมรับเลี้ยงดูแต่ละแบบได้แก่ การยอมรับเลี้ยงดูแบบลงโทษพิสัยระหว่าง 1.627 ถึง 8.881 การยอมรับเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครองพิสัยระหว่าง 4.918 ถึง 8.356 การยอมรับเลี้ยงดูแบบรักและสนับสนุนพิสัยระหว่าง 2.568 ถึง 8.988 และการยอมรับเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยพิสัยระหว่าง 4.136 ถึง 9.276 ได้ค่าความเชื่อมั่น การยอมรับเลี้ยงดูแบบลงโทษเท่ากับ .73 การยอมรับเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครองเท่ากับ .87 การยอมรับเลี้ยงดูแบบรักและสนับสนุนเท่ากับ .83 และการยอมรับเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยเท่ากับ .85 แบบสอบถามความสัมพันธ์กับพี่น้องได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 1.282 ถึง 11.470 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .76 แบบสอบถามความสัมพันธ์กับเพื่อน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 3.134 ถึง 11.757 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92 แบบวัดความสอดคล้องในการมองโลก ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 1.701 ถึง 8.675 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .91

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมเอสพีเอสเอส (SPSS for WINDOWS) ในการหาค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ และในการหาค่าสถิติพื้นฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์และใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL 8.50) ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและทำการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับภาวะซึมเศร้าของเด็กวัยรุ่นตอนต้น

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อภาวะซึมเศร้าของวัยรุ่นตอนต้น ในจังหวัดฉะเชิงเทรา สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับภาวะซึมเศร้าของวัยรุ่นตอนต้น ในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีผลการเรียนระดับ 1.00-1.99 คิดเป็นร้อยละ 38.2 เฉลี่ย 1.72 และมีสภาพครอบครัวที่มีบิดามารดาอยู่ร่วมกันเป็นส่วนมาก คิดเป็นร้อยละ 75.0 อาชีพส่วนใหญ่ของผู้ปกครองคือ ลูกจ้างคิดเป็นร้อยละ 29.8 รายได้ของบิดามารดา ครอบครัวที่บิดามารดามีรายได้สูง คือ 15,000 บาทขึ้นไป และครอบครัวที่บิดามารดามีรายได้ต่ำคือประมาณ 3,000 ถึง 4,000 บาท มีความใกล้เคียงกันคิดเป็นร้อยละ 15.2 และ 15.4 ตามลำดับ ระดับการศึกษาของบิดาส่วนใหญ่ศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษาหรือต่ำกว่าคิดเป็นร้อยละ 53.4 และความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาที่มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางเฉลี่ย 3.67 ความสัมพันธ์กับพี่น้องเฉลี่ย 3.34 อยู่ในระดับปานกลาง มีการรับรู้ตนเองในระดับปานกลางเฉลี่ย 26.42 ความสอดคล้องในการมองโลกพิจารณาแล้วอยู่ในระดับปานกลางเฉลี่ย 105.15 ความสัมพันธ์กับเพื่อนระดับปานกลาง เฉลี่ย 3.69 และการอบรมเลี้ยงดูมีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกันคือการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษเฉลี่ย 2.20 การอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครอง 2.79 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักและสนับสนุน 3.04 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย 2.29 ส่วนภาวะซึมเศร้าพบว่า มีระดับสูงเฉลี่ย 39.38

2. โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับภาวะซึมเศร้าของเด็กวัยรุ่นตอนต้น ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นโดยพิจารณาจากอิทธิพลรวมพบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์สูงสุดและมีนัยสำคัญทางสถิติกับภาวะซึมเศร้าของวัยรุ่นตอนต้น คือ ความสัมพันธ์กับเพื่อน รองลงมาคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษและการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ตามลำดับ ในขณะที่ตัวแปรสถานภาพสมรสของบิดามารดา อาชีพของมารดา และระดับการศึกษาของบิดาไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้า เมื่อพิจารณาลักษณะของความสัมพันธ์ที่ตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม พบว่า การรับรู้ตนเองมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อภาวะซึมเศร้าแล้วยังมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้า โดยผ่านความสอดคล้องในการมองโลกและผ่านความสัมพันธ์กับเพื่อน ในขณะที่ตัวแปรความสอดคล้องในการมองโลกมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อภาวะซึมเศร้า และพบว่า ผลการเรียนมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อภาวะซึมเศร้าและตัวแปรสถานภาพสมรสของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้าแต่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครองและความสอดคล้องในการมองโลกโดยผ่านการอบรมเลี้ยงดูแบบรักและสนับสนุน ตัวแปรอาชีพของมารดาไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้าแต่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อการอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครอง ความสัมพันธ์กับเพื่อน ผลการเรียน การรับรู้ตนเอง และความสอดคล้องในการมองโลกโดยผ่านการอบรมเลี้ยงดูแบบรักและสนับสนุน และตัวแปรรายได้ของบิดามารดา

อิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าผ่านการอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครอง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักและสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ผลการเรียนรู้และความสอดคล้องในการมองโลก ในขณะที่ ตัวแปรระดับการศึกษาของบิดาไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้าแต่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อการอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครอง ผลการเรียนรู้ ความสอดคล้องในการมองโลกโดยผ่านการอบรมเลี้ยงดูแบบรักและสนับสนุน และพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดามีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าโดยผ่านการอบรมเลี้ยงดูแบบหลงโทษ การอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครอง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักและสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ความสัมพันธ์กับเพื่อน ผลการเรียนรู้ การรับรู้ตนเองและความสอดคล้องในการมองโลก ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบหลงโทษมีอิทธิพลทางตรงต่อภาวะซึมเศร้าแล้วยังมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าโดยผ่านการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ความสัมพันธ์กับเพื่อน ผลการเรียนรู้ การรับรู้ตนเองและความสอดคล้องในการมองโลก และพบว่าตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครองมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อภาวะซึมเศร้าแล้วยังมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าโดยผ่านความสัมพันธ์กับเพื่อน ผลการเรียนรู้ การรับรู้ตนเอง และผ่านความสอดคล้องในการมองโลก และพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักและสนับสนุนมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อภาวะซึมเศร้าแล้วยังมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าโดยผ่านความสัมพันธ์กับเพื่อน ผลการเรียนรู้ การรับรู้ตนเอง และความสอดคล้องในการมองโลก ในขณะที่ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อภาวะซึมเศร้าแล้วยังมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าโดยผ่าน ความสัมพันธ์กับเพื่อน ผลการเรียนรู้ การรับรู้ตนเอง และความสอดคล้องในการมองโลก และพบว่า ความสัมพันธ์กับเพื่อนมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อภาวะซึมเศร้าแล้วยังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าโดยผ่านการรับรู้ตนเอง และความสอดคล้องในการมองโลก

การอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นมีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับภาวะซึมเศร้าของเด็กวัยรุ่นตอนต้น ในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ความสัมพันธ์กับเพื่อน ส่งผลทางบวกสูงสุดและมีนัยสำคัญทางสถิติกับภาวะซึมเศร้าของเด็กวัยรุ่นตอนต้น รองลงมาคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบหลงโทษ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาซึ่งมีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้าในทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่สถานภาพสมรสระหว่างบิดามารดา อาชีพของมารดา และระดับการศึกษาของบิดา ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้า ผู้ที่มีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองด้านอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมใน

ทางที่ดี มีสภาพบรรยากาศด้านสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนและรุ่นพี่ดี มีการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม สภาพบรรยากาศในครอบครัวในทางที่ดีจะส่งผลให้เป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดี ซึ่งมีความสอดคล้องกับ สุรพงษ์ ชูเดช, และวิภาวี เอี่ยมวรเมธ (2544) ศึกษาเรื่องตัวแปรในการทำนายสุขภาพจิตและการปรับตัวของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี พบว่า ด้านสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนและรุ่นพี่สามารถทำนายสุขภาพจิตได้สูงสุดและ ดวงเดือน พันธมนาวิน, และเพ็ญแข ประจณปัจจนิก (2524) ศึกษาความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีสุขภาพจิตดี จะเป็นนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อยมากกว่าผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก นอกจากนี้แล้วความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาที่เป็นไปในทางลบคือขัดแย้ง ทะเลาะเบาะแว้ง บุตรจะมีสุขภาพจิตที่ไม่ดีและมีแนวโน้มประพฤติดำเนินไปในทางไม่ดีสำหรับตัวแปร สถานภาพสมรสของบิดามารดา อาชีพของมารดา และระดับการศึกษาของบิดาในการวิจัยครั้งนี้พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้าเพราะตัวแปรฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่ส่งผลต่อการอบรมเลี้ยงดูให้เป็นไปแบบลงโทษหรือปล่อยปละละเลยซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดภาวะซึมเศร้าของเด็กวัยรุ่น นอกจากนี้แล้วยังมีตัวแปรอื่น ๆ อีกที่มีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้าผู้วิจัยจะอภิปรายผลการวิจัยไปที่ละตัวแปรและตรวจสอบความสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ (ในบทที่ 1) ดังนี้

1. ความสัมพันธ์กับเพื่อนมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อภาวะซึมเศร้าซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ (ในข้อที่ 14) และในการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่าความสัมพันธ์กับเพื่อนมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าโดยผ่านการรับรู้ตนเองและผ่านความสอดคล้องในการมองโลก การที่เด็กมีความสัมพันธ์กับเพื่อนที่ดีจะสร้างความมั่นใจในตนเอง มีความอบอุ่นสบายใจ เมื่อพบกับปัญหาหรืออุปสรรคเด็กจะรู้สึกว่าคุณเองมีที่พึ่งพิงอีกแห่งนอกจากครอบครัว ซึ่งส่งผลดีต่อสภาพจิตใจเด็กแต่ในทางกลับกันถ้าเด็กมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับเพื่อน เช่น เพื่อนไม่ยอมรับเข้ากลุ่มเพื่อนรังแก ก็จะส่งผลให้เด็กรับรู้ว่าคุณเองไม่ดีจึงไม่เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อนฝูงเมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็ไม่สามารถที่จะพูดคุยปรึกษาปรึกษากับเพื่อนฝูงได้ทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณเองไม่มีใครและส่งผลให้เด็กรู้สึกโดดเดี่ยว เหนงและทำให้เกิดภาวะซึมเศร้าในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ เลย์คลอก (Laycock, 1966) พบว่า สัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนฝูงส่งผลให้เด็กที่มีสุขภาพจิตดี สุรพงษ์ ชูเดช, และวิภาวี เอี่ยมวรเมธ (2544, บทคัดย่อ) ฐานันดร ปิยะศิริศิลป์ (2535) กล่าวว่า ปัญหาของวัยรุ่น เช่น การทะเลาะกับเพื่อน สอบไม่ได้ตามที่คาดหวังสูญเสียคนที่ตนรักก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาด้านอารมณ์และพฤติกรรมในวัยรุ่น การเรียนตกต่ำลงผิวดำสีกด เมื่อหน้า ห่อหุ้ม แยกตัว มีอาการทางกาย เช่น ปวดศีรษะ เจ็บหน้าอก ปวดท้อง โดยไม่มีสาเหตุทางร่างกายผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับ

ซึ่งสอดคล้องกับ ธาดา ปุณศรี (2533) พบว่า นักศึกษาที่มีสัมพันธภาพกับเพื่อนที่ดีจะมีอารมณ์ขัน มีความรู้สึกอบอุ่น เข้าใจและเห็นใจผู้อื่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักแก้ไขปัญหาที่ก่อให้เกิดความไม่สบายใจได้ ระลึกในหน้าที่และความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับนักจิตวิทยา กล่าวว่าเพื่อนเป็นสิ่งที่ดีกับทุกคนต้องการ การที่เด็กจะสามารถอยู่ร่วมกับเพื่อนได้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนก็จะมีความรู้สึกอบอุ่นใจ มีความเชื่อมั่น มีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลทั่วไป เด็กจึงพยายามเรียนรู้และหาวิธีที่จะให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กถูกเพื่อนรังเกียจเด็กจะรู้สึกว้าเหว่ ขาดความอบอุ่นไม่มีความมั่นใจและเกิดความซับซ้อนใจจนเกิดปัญหาสุขภาพจิต (ลักขณา สรวิวัฒน์, 2544, หน้า 99)

2. การรับรู้ตนเองมีอิทธิพลทางตรงต่อภาวะซึมเศร้าแล้วยังมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าโดยผ่านความสอดคล้องในการมองโลกและผ่านความสัมพันธ์กับเพื่อนซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ (ในข้อที่ 2) การที่เด็กมีการรับรู้ตนเองในทางบวกคือรับรู้ว่าคุณค่าของตนเองมีความสามารถ มีความมั่นใจในตนเอง เมื่อเด็กเผชิญกับปัญหาเด็กก็จะสามารถจัดการและแก้ไขปัญหา นั้นได้ แต่ถ้าเด็กมีความสัมพันธ์กับเพื่อนที่ไม่ดีไม่เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อนเด็กจะรับรู้ตนเองว่าตนเองไม่ดีจะทำให้เด็กรู้สึกอ้างว้างไม่มีเพื่อนจะส่งผลให้เกิดภาวะซึมเศร้าได้ ซึ่งสอดคล้องกับ นัทธฤณี สนิก และ โคมบส์ (Snygg & Combs, 1976) อีริกสัน (Erikson, 1959) โรเซนเบิร์ก (Rosenberg, 1965) ซึ่งให้เห็นว่าสังคม สิ่งแวดล้อมมีบทบาทต่อการรับรู้ตนเองมาก เด็ก ๆ จะสร้างทัศนคติของตนจากการมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และจะพัฒนาทัศนคติต่อตนเองตามพัฒนาการ ในกระบวนการพัฒนาการนี้เด็กจะเรียนรู้จากบุคคลสำคัญ เวด และคณะ (Wade et al., 1996, pp. 717-729) พบว่า การรับรู้ตนเองด้านความมีเสน่ห์ของรูปร่างหน้าตาจะเป็นตัวกำหนดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองที่สำคัญของเด็กผู้ชาย และ โจโฮดาห์ (Johoda, 1985) พบว่า ผู้มีสุขภาพจิตดีจะต้องเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองยอมรับตนเองตามสภาพความจริงและ สมพร สุทัศน์ย์ (2542) ศึกษาพบว่า การรับรู้ตนเองเป็นตัวแปรสำคัญสามารถทำนายความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองและ อรพินทร์ ชูชม, และอัจฉรา สุขารมณ์ (2532) กล่าวว่า การมองเห็นตนเองมีคุณค่ามีความสามารถในการเรียนเป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับและเป็นผลจากการมีสัมพันธภาพที่ดี ทั้งในครอบครัว และนอกครอบครัว

3. ความสอดคล้องในการมองโลกมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อภาวะซึมเศร้าซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ (ในข้อที่ 1) ถ้าเด็กมีความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ และสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง มีมุมมองในการมองโลกในแง่ดีในทางกลับกันถ้าเด็กไม่สามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง มองโลกในแง่ร้ายไม่เข้าใจในสิ่งต่าง ๆ รอบตัวก็จะส่งผลให้เด็กเกิดความรู้สึกท้อแท้และสิ้นหวังและเกิดภาวะซึมเศร้าในที่สุดซึ่งสอดคล้องกับ ซุลลิแวน (Sullivan, 1993, p. 18)

กล่าวว่า การที่บุคคลมีความสอดคล้องในการมองโลกไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตนเองตั้งไว้ แต่ขึ้นอยู่กับ การที่บุคคลมีความเชื่อและคาดหวังต่อเหตุการณ์ที่จะต้องเผชิญอย่างมีเหตุผล ดังนั้นบุคคลที่มีความสอดคล้องในการมองโลกสูง ถึงแม้ ต้องพบกับความทุกข์ทรมานจากความสูญเสียหรือความล้มเหลวก็จะไม่ทำให้บุคคลนั้นมีความเข้าใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นลดลง และยังมีเหตุผลที่อธิบายได้และคาดการณ์ได้ และ ปีเตอร์ และบรู๊ค (Petric & Brook, 1992, pp. 193-300) พบว่า ผู้ป่วยที่คิดฆ่าตัวตายมีคะแนนองค์ประกอบความสอดคล้องในการมองโลกต่ำทางด้านการเห็นคุณค่า ฟรานเนอร์รี่ (Frannery, 1990, pp. 415-420) พบว่า ความสอดคล้องในการมองโลกมีความสัมพันธ์ทางลบกับภาวะเครียดในชีวิตและกดดันทางจิตใจ วีระ ชูจริพร (2541, บทคัดย่อ) พบว่า ภาวะซึมเศร้าจะน้อยลงหรือจะลดลง วิธีการจัดการกับปัญหาด้วยการระบายอารมณ์ การหลีกเลี่ยงปัญหา

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงกับภาวะซึมเศร้าแล้ว ยังมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้า โดยผ่านการรับรู้ตนเองและผ่านผลการเรียน ถ้าเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษไม่ว่าจะเป็นการตีหรือดุด่าว่ากล่าวหรือการคาดโทษจะทำให้เด็กรับรู้ตนเองว่าตนเองไม่ดีส่งผลให้เด็กวิตกกังวล เครียด ก็จะส่งผลถึงการเรียนทำให้การเรียนตกต่ำและจะส่งผลทำให้เกิดภาวะซึมเศร้า ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ (ในข้อที่ 10) และในการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่านอกจากจะมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้า โดยผ่านการรับรู้ตนเอง ผลการเรียนแล้ว ยังผ่านการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ความสัมพันธ์กับเพื่อน และความสอดคล้องในการมองโลก การที่เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษจะทำให้เด็กรู้สึกผิด มีการรับรู้ตนเองว่าตนเองไม่ดี ทำให้เด็กรู้สึกเครียดและวิตกกังวล ซึ่งสอดคล้องกับนักจิตวิทยา วรณา ช่องคารากุล (2540) กล่าวว่า ในครอบครัวที่พ่อแม่เลี้ยงดูแบบลงโทษและกดดันในเรื่องการเรียนมากจนเกินไป ทำให้เด็กเกิดความวิตกกังวล เครียด เกี่ยวกับผลการเรียนว่าถ้าผลการเรียนตกต่ำจะถูกลงโทษหรือดุด่า เมื่อถูกกระทำผิดมักจะดุด่าหรือลงโทษ เมื่อมีการลงโทษเด็กจะยังต่อต้านและเกิดความขัดแย้งกันและในที่สุดทำให้พ่อแม่เบื่อหน่ายในพฤติกรรมของเด็กและปล่อยปละละเลยลูก ซึ่งเป็นสาเหตุต่อเนื่องของความขัดแย้ง ที่สะสมไว้ในจิตใจของเด็ก ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจิต และปัญหาสุขภาพจิต วิสิทธิ์ ไรจนไพรวงศ์ (2545) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูมีอิทธิพลทางตรงต่อตัวนักเรียนทำให้นักเรียนเกิดความสนใจทางวิทยาศาสตร์ ปัทมา ศิริเวช, และคณะ (2541) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษโดยขาดเหตุผล ทำให้เด็กวัยรุ่นมีปัญหาการปรับตัวรู้สึกว้าตนเองขาดที่พึ่งพา รู้สึกเหงา อ้างว้าง ซึมเศร้า และใช้สารเสพติดในที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69 ซึ่งสอดคล้องกับ อุมพร ตรังคสมบัติ (2540) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษเป็นสาเหตุทำให้

เด็กป่วยเป็นโรคซึมเศร้า เพราะเด็กที่ถูกเลี้ยงโดยการถูกรบมสั่งสอนด้วยคำพูดที่รุนแรงและ
ลงโทษทำให้เด็กที่เป็นผู้ป่วยโรคซึมเศร้ารู้สึกเสียหน้า

5. การอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครองมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อภาวะซึมเศร้า
แล้วยังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าโดยผ่าน ผลการเรียนรู้ การรับรู้ตนเองและความสอดคล้อง
ในการมองโลกซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ (ในข้อที่ 11) และในการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า
ยังมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าโดยผ่านความสัมพันธ์กับเพื่อน เด็กที่ได้รับการอบรม
เลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครองจะทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณเองไม่มีความสามารถเพราะพ่อแม่ดูแลและจัด
การให้ทุกสิ่งทุกอย่าง และเมื่อพบกับปัญหาโดยลำพังก็จะไม่สามารถจัดการกับปัญหาได้อย่าง
เหมาะสม เด็กที่ได้รับการเอาอกเอาใจจากพ่อแม่จะปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ยากเพราะมักจะทำ
ตามใจตนเองก่อน และเมื่ออยู่ในสังคมเพื่อนฝูงก็จะไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อน จนในที่สุดเด็กจะ
รู้สึกว่าคุณเองไม่มีเพื่อนไม่เป็นที่ต้องการของกลุ่มเพื่อนฝูงรู้สึกว่าไม่มีผู้ใดเข้าใจตนเองซึ่งจะนำไปสู่
การเกิดภาวะซึมเศร้า ซึ่งสอดคล้องกับ ลักษณะ สิริวัฒน์ (2544) กล่าวว่า การเลี้ยงดูแบบปกป้อง
คุ้มครอง มากเกินไป พ่อแม่จะคอยให้ความช่วยเหลือปกป้องดูแลลูกมากเกินไป เหมือนกับลูกยัง
เป็นเด็กเล็กทำให้เด็กมีลักษณะที่เอาแต่ใจตัวเอง ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และแก้ปัญหาต่าง ๆ
ด้วยตัวเองไม่ได้

6. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักและสนับสนุนมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อภาวะซึมเศร้า
แล้วยังมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าโดยผ่านผลการเรียนรู้ การรับรู้ตนเอง และความ
สอดคล้องในการมองโลก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ (ในข้อที่ 12) และในการวิจัย
ครั้งนี้ยังพบว่ายังมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าโดยผ่านการอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้อง
คุ้มครองและความสัมพันธ์กับเพื่อน เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักและสนับสนุนจะช่วยให้
เด็กพัฒนาตนในด้านต่าง ๆ เป็นไปได้ดี มีการรับรู้ตนเองในด้านดี มีความสามารถในการเผชิญและ
แก้ไขปัญหาได้ มีการปรับตัวที่ดีแต่ถ้าเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่เป็นไปอย่างไม่เหมาะสม เช่น
เข้มงวดกวดขันเกินไป ก็จะทำให้เด็กเครียดและนำไปสู่ภาวะซึมเศร้าได้ซึ่ง สอดคล้องกับ อัญชลี
หนักแน่น (2537) พบว่า การที่พ่อแม่เลี้ยงดูเด็กแบบให้เสรีภาพกับเด็กให้เด็กได้ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วย
ตัวเอง ให้อิสระภาพจะส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมในทางบวก ได้รับการยอมรับจากเพื่อน เด็กมีความ
มั่นใจในตนเอง คุณฤทัย โยเหลา, และคณะ (2540) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะ
เอื้อต่อการเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ พลนุช พุ่มไสว (2543) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะ
ส่งเสริมให้เด็กมีความภาคภูมิใจในตนเอง สมาน กำเนิด (2520) พบว่า เด็กที่มีการอบรมเลี้ยงดู
แบบรักและสนับสนุนนั้นจะปรับตัวได้ดี อรุณา พุ่มสวัสดิ์ (2538) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบ
ประชาธิปไตยจะส่งผลให้เด็กวัยรุ่นเห็นคุณค่าในตนเองสูง ซึ่งสอดคล้องกับ แก้วดา คณะวรรณ

(2545) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเองจะมีการวางรากฐานตั้งแต่วัยเยาว์วิธีการเลี้ยงดูของพ่อแม่ และนักจิตวิทยา พรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักและสนับสนุน พ่อแม่ควรมีความระมัดระวังอยู่เหมือนกันเพราะการที่แสดงความรักเอาใจใส่ สนใจทุกข์สุขของลูกทำ กิจกรรมร่วมกัน ให้ความช่วยเหลือ ให้ความสนับสนุนแต่การแสดงออกต้องเป็นไปอย่างเหมาะสม ถ้าพ่อแม่แสดงความรักเอาใจใส่มากเกินไปจะทำให้กลายเป็นทะนุถนอมไปในที่สุด เด็กจะคิดเอง ไม่เป็น แก้ปัญหาด้วยตนเองไม่ได้เมื่อต้องเผชิญปัญหาเพียงผู้เดียว ไม่มีความคิดเป็นของตนเองในที่สุด

7. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อภาวะซึมเศร้า และมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมโดยผ่าน ผลการเรียนรู้ การรับรู้ตนเอง ความสอดคล้องในการมองโลกซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ (ในข้อที่ 13) และในการวิจัยครั้งนี้พบว่ายังมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าโดยผ่าน ความสัมพันธ์กับเพื่อน เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยเด็กจะรู้สึกเหมือนถูกทอดทิ้ง เหงา อ้างว้าง เศร้า เมื่อเกิดปัญหาจะไม่สามารถหาทางออกของปัญหาได้ไม่มีที่พึ่งพิง เมื่อไม่สามารถแก้ไขปัญหาก็ได้เด็กก็จะรับรู้ตนเองว่าไม่ดีไม่มีความสามารถ ขาดความเชื่อมั่นในตนเองซึ่งจะ ส่งผลต่อการเรียนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับนักจิตวิทยา วรณง ช่างคารกุล (2540) ในครอบครัวที่พ่อแม่อบรมเลี้ยงดูลูกแบบปล่อยปละละเลย ซึ่งวิธีการปฏิบัติของพ่อแม่ทำให้เด็กรู้สึกว่าเขาเองไม่ได้รับความอบอุ่น ถูกทอดทิ้ง ไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ ไม่ได้รับการอบรมสั่งสอนหรือช่วยเหลือแนะนำ ปล่อยให้วัยรุ่นทำอะไรตามอำเภอใจเป็นส่วนที่ทำให้วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้มักมีความขัดแย้งกับครอบครัว มีการปรับตัวเข้ากับสังคมได้ไม่ดี เมื่อพบกับปัญหาไม่สามารถจัดการกับปัญหาได้หรือหาทางออกในทางที่ผิด ผลการเรียนไม่ค่อยดีเท่าที่ควรเพราะ ไม่ได้ความสนใจจากพ่อแม่ก็จะเรียนไปแบบเรื่อย ๆ ไม่กระตือรือร้นคบเพื่อนที่ไม่ดีซึ่งนำไปสู่ปัญหายาเสพติดและปัญหาสุขภาพจิต

8. สถานภาพสมรสของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะซึมเศร้าซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ (ในข้อที่ 4) แต่ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักและสนับสนุนและมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อความสอดคล้องในการมองโลกและการอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครอง เด็กที่มีครอบครัวแตกแยกส่วนใหญ่จะมีการอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครอง ผู้ปกครองจะเลี้ยงดูเพื่อชดเชยสิ่งที่เด็กสูญเสียไป โดยการเอาอกเอาใจหรือตามใจ ทะนุถนอม ช่วยเหลือตลอดเวลา จะทำให้เด็กคิดไม่เป็นเมื่อเกิดปัญหาจะไม่สามารถเผชิญปัญหาได้ ซึ่งสอดคล้องกับ อุมพร ตรังคสมบัติ (2540) พบว่า วัยรุ่นที่มีพฤติกรรมฆ่าตัวตาย พวกแรกมีความเครียดในชีวิตสูงและมักเป็นความเครียดเรื้อรัง นอกจากนี้มีการสูญเสียหลายครั้งในช่วงต้นของชีวิต เช่น พ่อแม่หย่าร้างหรือแยกทางกัน บิดาหรือมารดาเสียชีวิต บุคคลที่มีพฤติกรรม

ฆ่าตัวตายมักขาดการประคับประคองจากผู้อื่น ไม่รู้สึกว่าตนและผู้อื่นจะเข้าใจและผูกพันกันได้ อย่างแท้จริง เมื่อมีปัญหาจึงเกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว อ้างว้างและหาทางออกของปัญหาไม่ได้ สุรพงษ์ ชูเดช, และวิภาวี เอี่ยมวรเมธ (2544, บทคัดย่อ) พบว่า นักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่สมบูรณ์คือบิดามารดาอยู่ร่วมกันมีการปรับตัวได้ดี และ วาริรัตน์ หอมโกศล (2536) พบว่า สถานภาพสมรสของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้าของผู้ป่วยเด็กโรคหืด

9. อาชีพของมารดาไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้า ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ (ในข้อที่ 5) แต่ในงานวิจัยครั้งนี้พบว่า อาชีพของมารดามีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักและสนับสนุนและมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครอง ความสัมพันธ์กับเพื่อน ผลการเรียนรู้ การรับรู้ตนเอง ความสอดคล้องในการมองโลก ในสภาพสังคมไทยการอบรมเลี้ยงดูบุตรจะเป็นหน้าที่รับผิดชอบของมารดาเสียเป็นส่วนใหญ่ เพราะฉะนั้นอาชีพของมารดาก็น่าจะมีส่วนร่วมในการที่จะส่งผลถึงการอบรมเลี้ยงดู ถ้ามารดามีอาชีพที่มั่นคงไม่ต้องแข่งขันในทางธุรกิจสูงก็จะทำให้มารดามีเวลาที่จะดูแลเอาใจใส่บุตรได้เป็นอย่างดีช่วยให้คำปรึกษาหรือแนะนำในเรื่องต่าง ๆ ได้ ก็จะส่งผลให้เด็กพัฒนาตนไปในทางที่ดี มีการรับรู้ตนเองในทางที่ดีสามารถปรับตัวเข้ากับกลุ่มเพื่อนฝูงได้ มีความมั่นใจสามารถแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ได้ พระนิพนธ์คลอดยกุลช่วยเหลือเป็นที่ปรึกษาซึ่งมีความสอดคล้องกับ วิสิทธิ์ โรจนไพรวงศ์ (2545) พบว่า อาชีพของมารดามีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์และ วาริรัตน์ หอมโกศล (2536) พบว่า อาชีพของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้า

10. รายได้ของบิดามารดามีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าโดยผ่านการอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครอง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักและสนับสนุนและการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ (ในข้อที่ 6) โดยไม่ครบทั้งประเด็นของสมมติฐานซึ่งในการวิจัยครั้งนี้รายได้ของบิดามารดาไม่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุกับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษแต่พบว่า มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าโดยผ่านตัวแปรอื่นคือ ผลการเรียนรู้และความสอดคล้องในการมองโลก รายได้ภายในครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญต่อการอบรมเลี้ยงดู ในครอบครัวที่มีรายได้พอกินพอใช้ได้อย่างเหมาะสมก็จะส่งผลให้มีเวลาที่จะมอบความรักและดูแลบุตรเด็กก็จะเกิดความมั่นใจในการดำเนินชีวิตเมื่อเกิดอุปสรรคปัญหาที่จะสามารถแก้ไขได้ แต่ในทางกลับกันครอบครัวที่มีรายได้ต่ำบิดามารดาก็จะวุ่นวายกับเศรษฐกิจของครอบครัวก็อาจจะทำให้ปล่อยปละละเลยบุตรได้หรือในครอบครัวที่มีเงินทองมากมายแต่ยังสนใจเรื่องรายได้ของครอบครัวเป็นหลักใหญ่ก็อาจทำให้บิดามารดาอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ทำให้เด็กรู้สึกเหงา อ้างว้าง โดดเดี่ยว ทิ้งให้บุตรต้องเผชิญปัญหาเพียงผู้เดียวส่งผลต่อการเกิดภาวะซึมเศร้า

ซึ่งสอดคล้องกับนักจิตวิทยา ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540) กล่าวว่า สาเหตุสำคัญของพฤติกรรมฆ่าตัวตายในวัยรุ่นมีสาเหตุสำคัญหลายประการ ความเป็นไปในครอบครัว เช่น พ่อแม่ทะเลาะกัน หย่าร้าง แยกกันอยู่เนื่องจากหน้าที่การงาน พ่อแม่เลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยเพราะไม่มีเวลาให้ สถานภาพทางเศรษฐกิจของพ่อแม่ ทำให้เด็กวัยรุ่นเหล่านี้รู้สึกว่าตนถูกทอดทิ้ง โดดเดี่ยว เหงา อ้างว้าง ส่งผลให้เกิดภาวะซึมเศร้าและนำไปสู่พฤติกรรมการฆ่าตัวตาย ซึ่งสอดคล้องกับ อรพรรณ เมณฑุภา (2541) พบว่า บิดามารดามีรายได้ต่ำเป็นปัจจัยที่ความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้า

11. ระดับการศึกษาของบิดาไม่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะซึมเศร้าซึ่งไม่สอดคล้องกับ สมมติฐานที่กำหนดไว้ (ในข้อที่ 7) แต่ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักและสนับสนุนและมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครอง ผลการเรียนรู้ ความสอดคล้องในการมองโลก จากสภาพสังคม ไทยบิดายังเป็นแนวความคิดหลักในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ถ้าบิดามีระดับการศึกษาสูงจะทำให้ บิดามีเหตุมีผลมากกว่าจะทำให้ส่งผลถึงการอบรมเลี้ยงดูและจะส่งผลต่อผลการเรียนและความ สอดคล้องในการมองโลก ซึ่งสอดคล้องกับ ช่อเพชร เป้าเงิน (2538) พบว่า ผลการเรียนรู้มีความ สัมพันธ์กับระดับการศึกษาของบิดามารดาและการอบรมเลี้ยงดูและสอดคล้องกับ อัญชลี นึกแน่น (2537) ศึกษาพบว่า การที่พ่อแม่ฝึกนิสัยโดยให้เหตุผลทำให้เด็กมีวินัยสูงกว่าการฝึกวินัยโดยใช้ อำนาจและการข่มขู่ความรัก การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่ พ่อแม่ให้ เสรีภาพแก่เด็กให้เด็กได้ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวเอง ให้ได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ สามารถแสดง ความ คิดเห็นร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในบ้าน แสดงการยอมรับในตัวเด็ก ทำให้เด็กมีความมั่นใจในตนเอง มีความรับผิดชอบ ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองหรือหา ทางออกของปัญหาได้และผลของความสัมพัธ์กับภาวะซึมเศร้าซึ่งไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กันซึ่ง สอดคล้องกับ วารินทร์ หอมโกศล (2536) พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์ กับภาวะซึมเศร้า

12. ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดามีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าโดย ผ่านการอบรมเลี้ยงดูแบบไทย การอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครอง การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก และสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ (ในข้อ ที่ 8) และนอกจากนี้ในการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่ามีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อภาวะซึมเศร้าโดยผ่าน ผลการเรียนรู้ การรับรู้ตนเอง ความสอดคล้องในการมองโลก และผ่านความสัมพันธ์กับเพื่อนและ ยังมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อการรับรู้ตนเอง ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาที่มีความ สำคัญ มากกับการมอบความรักความเข้าใจและการอบรมเลี้ยงดูกับบุตร ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาใน ด้านต่าง ๆ ของเด็กว่าจะเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาเป็นปัจจัยสำคัญ

ประการหนึ่งถ้าพ่อแม่สนใจแต่ปัญหาของตนเองจนหลงลืมลูกทำให้เด็กเหงา อ้างว้างก็จะส่งผลทำให้ซึมเศร้าได้ในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ อูมาพร ตรังคสมบัติ (2540) กล่าวว่า จากการศึกษาเปรียบเทียบวัยรุ่นที่พยายามฆ่าตัวตายกับวัยรุ่นที่มีปัญหาทางจิตเวชอื่น ๆ พบว่า พวกแรกมีความเครียดในชีวิตสูงและมักเป็นความเครียดเรื้อรัง นอกจากนี้มีการสูญเสียหลายครั้งในช่วงต้นของชีวิต เช่น พ่อแม่ทะเลาะเบาะแว้งกันทำให้เด็กสูญเสียความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต บุคคลที่มีพฤติกรรมฆ่าตัวตายมักขาดการประทับประคองจากครอบครัวคนอื่น เช่น มีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับพ่อแม่ ไม่มีเพื่อนสนิท ทะเลาะกับเพื่อน ไม่รู้สีกว่าตนและผู้อื่นจะเข้าใจและผูกพันกันได้อย่างแท้จริง เมื่อมีปัญหาจึงเกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว อ้างว้าง ซึมเศร้า และหาทางออกของปัญหาไม่ได้ ส่งผลทำให้เกิดภาวะซึมเศร้าและพฤติกรรมฆ่าตัวตาย ซึ่งสอดคล้องกับ สุรพงษ์ ชูเดช, และวิภาวี เอี่ยมวรเมธ (2544, บทคัดย่อ) พบว่า สภาพบรรยากาศภายในครอบครัวด้านสัมพันธภาพกับสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตของนักศึกษาปีที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับ สุวรรณาศุภรัตน์ภิญโญ (2531) พบว่า นักศึกษาที่ป่วยทางจิตส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีปัญหาเนื่องจากพ่อแม่ทะเลาะเบาะแว้ง เช่นเดียวกับ นภวัลย์ กัมพลาศิริ (2524) พบว่า สาเหตุของความเจ็บป่วยทางจิตในเด็ก ส่วนหนึ่งเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาที่ห่างเหินหรือมีเงินเย็บต่อกัน และ ชีรวัดน์ นิจนตร (2526) พบว่า ครอบครัวเป็นสภาพแวดล้อมที่สำคัญที่สุดต่อสุขภาพจิตและการปรับตัวคนที่มีสุขภาพจิตและการปรับตัวที่ดีขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นสำคัญและ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530) กล่าวว่า ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีส่วนใหญ่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกในครอบครัวรวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาที่รักใคร่ปรองดองกัน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปใช้ในการป้องกันการเกิดภาวะซึมเศร้าของเด็กวัยรุ่นต่อไป

1. ผลการวิจัยได้ข้อค้นพบที่ชัดเจนว่า ความสัมพันธ์กับเพื่อนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะซึมเศร้าของเด็กวัยรุ่นตอนต้นมากที่สุด ดังนั้นควรมีการส่งเสริมกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้นักเรียนได้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างเพื่อนฝูงและเพื่อนรุ่นพี่ มีกิจกรรมที่จะฝึกให้เด็กรู้จักร่วมทำงานกับผู้อื่น

2. ผลการวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษและการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยเป็นปัจจัยสำคัญอย่างมากในการเกิดภาวะซึมเศร้าในเด็กวัยรุ่นตอนต้น ครอบครัวควรมีการอบรมเลี้ยงดูที่เป็นไปอย่างเหมาะสมมีการควรจะมีการใช้เหตุผลและเป็นไปแบบประทับประคอง

มอบความรักความอบอุ่นให้ก็จะสามารถป้องกันปัญหาการเกิดภาวะซึมเศร้าได้และในผลการวิจัยครั้งนี้พบว่ากันความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาที่เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการ ดังนั้น ครอบครัวควรสร้างบรรยากาศที่ดีต่อกันระหว่างสมาชิกภายในครอบครัวมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันรักใคร่ปรองดองกัน ไม่ทะเลาะวิวาทหรือใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ถ้าภายในครอบครัวมีความสุขก็จะสามารถเป็นเกราะป้องกันปัญหาต่าง ๆ ได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุ เพราะผู้สูงอายุก็เป็นอีกกลุ่มที่พบว่ามีอาการเกิดภาวะซึมเศร้า เพื่อจะได้ทราบว่าปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้เกิดภาวะซึมเศร้าในผู้สูงอายุ และจะทำให้ทราบว่าปัจจัยนั้น ๆ ส่งผลทางตรงทางอ้อมอย่างไร เพื่อจะได้นำข้อค้นพบที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางการป้องกันการเกิดภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุต่อไป
2. ควรจะมีศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับภาวะซึมเศร้าของบุคคลวัยทอง เพราะกลุ่มบุคคลวัยทองเป็นกลุ่มบุคคลที่น่าจะเกิดภาวะซึมเศร้าได้เช่นกันเพราะมีการเปลี่ยนแปลงภายในร่างกายและเรื่องอื่นอย่างมาก จึงน่าที่จะทำการศึกษามีการเกิดภาวะซึมเศร้า เพื่อจะได้ทราบว่าปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้เกิดภาวะซึมเศร้าในบุคคลวัยทอง และจะทำให้ทราบว่าปัจจัยนั้น ๆ ส่งผลทางตรงทางอ้อมอย่างไร เพื่อจะได้นำข้อค้นพบที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางการป้องกันการเกิดภาวะซึมเศร้าของบุคคลวัยทองได้อีกต่อไป